

14.1.2002 DNr 6/51/2001

Statens bokföringsnämnds utlåtande om den ansökan, där Statens pensionsfond har bitt om utlåtande om bokförings- och bokslutsbehandlingen av den placeringsverksamhet som pensionsfonden idkar.

Statens pensionsfond är, enligt föreskrifterna i lagen om Statens pensionsfond (1372/1989 och ändringar därefter), en fond utanför statsbudgeten. Statens pensionsfond finns till för reservering av medel för utbetalning av framtida pensioner och utjämning av kostnaderna för pensioner. Avsikten med fonden är att samla in medel med vilka man genom att upplösa fonden under toppåren för pensionsutgifter för de stora årskullarna kan jämna ut pensionskostnaderna. Fonden förvaltar och äger de medel som finns i fonden.

Statens pensionsfond har en direktion, som leder fondens placeringsverksamhet och ansvarar för fonden. Fondens intäkter består av pensionsavgifter, arbetstagarnas pensionsavgifter, avgifter för arrangerandet av avvikande pensionsskydd samt transferkostnader då statliga ämbetsverk, verk och affärsverk ombildas till aktiebolag, som ämbetsverken och verken, affärsverken och övriga samfund redovisar till fonden. Dessutom har fonden inkomster från arbetslöshetsförsäkringsfondens betalningar för täckning av kostnader för arbetslöshets- och utbildningstid samt avkastningen på de medel som finns i fonden.

Utgifterna för fondens verksamhet utbetalas från fondens medel via ett uppsamlingskonto. Inga pensioner utbetalas dock från Statens pensionsfond, utan alla de pensioner som hör till det statliga pensionssystemet utbetalas ur anslagen i statsbudgeten. För att täcka pensionsutgifterna kan man årligen överföra medel från pensionsfonden till statsverket. Maximibeloppet för en sådan överföring är lagstadgat. Den andel av fondmedlen som inte överförs till statsverket kan placeras eller lånas åt staten för betalning av utgifter i budgeten eller till statliga affärsverk. Försäkringsövervakningsverket övervakar fondens placeringsverksamhet.

Statens pensionsfonds verksamhet motsvarar inte verksamheten i de privata finländska stiftelser och bolag som ansvarar för pensionsfonder och -betalningar.

Intäkts- och kostnadskalkylen för Statens pensionsfond, som har presenterats i en bilaga till begäran om utlåtande, beskriver endast placeringsverksamheten och de verksamhetskostnader som denna orsakar samt pensionsinkomster. Intäkterna från placeringsverksamheten följs upp med placeringsrapporter, som är offentliga dokument, men inte utgör en del av det publicerade bokslutet. Placeringsrapporterna är jämförbara med övriga organisationer som idkar placeringsverksamhet.

I begäran om utlåtande har behandlingen av Statens pensionsfonds placeringar i bokföringen beskrivits på följande sätt.

Liksom de övriga statliga fonderna utanför budgeten är Statens pensionsfond en självständig, bokföringsskyldig fond. Enligt 42 § (600/1997) 1 momentet i förordningen om statsbudgeten (1243/1992) hör bokföringen för fonderna utanför budgeten till statsbokföringen och enligt 41 § 3 momentet skall man i bokföringen för dessa till tillämpliga delar iaktta bestämmelserna i förordningen om statsbudgeten såvida ingenting annat föreskrivits. I lagen om Statens pensionsfond finns inga föreskrifter om detta.

Statskontoret sköter bokföringen för Statens pensionsfond. Bokföringen för Statens pensionsfond sköts i enlighet med statens allmänna bokföringsprinciper. Pensionsfonden lämnar månatligen in kontouppgifterna till centralbokföringen enligt statens enhetliga kontoplan. Pensionsfondens bokföring sammanslås inte med siffrorna för statens budgetekonomi, utan fonden presenteras skilt för sig i rapporteringen och bokslutet.

Statens pensionsfond placerar i både aktier och räntor. Aktieplaceringarna är direkta placeringar i aktier och placeringar i fonder. Statens pensionsfond idkar långsiktig placeringsverksamhet i aktier och fondandelar med syftet att säkra utbetalningen av framtida pensioner. Pensionsfonden strävar inte efter snabba vinster genom aktiv handel med aktier. Om man så önskar kan man dock realisera placeringarna. Principerna för placeringsverksamheten motsvarar principerna för placeringsverksamheten i privata pensionsfonder liksom även på de allmänna arbetspensionsanstalterna. Eftersom fonden inte har något soliditetskrav, avgör avkastningskravet och valet av risknivå placeringsverksamhetens karaktär. Avkastningskravet är den avkastningsnivå som placeringarna i portföljen på sikt bör uppnå. Eftersom en långsiktig placerare bättre tål fluktuationerna på marknaden än en kortsiktig placerare är tidsperioden en viktig faktor vid bedömning av risknivån. I och med att en betydande andel av den totala placeringsportföljen kan vara placerad i aktier, kan skillnaden mellan marknadspris och anskaffningsutgift i bokslutet också vara betydande.

Vid mellanbokslutet 30.6.2001 hade aktierna ett bokföringsvärde på 1.220 miljoner mk och andelarna ett bokföringsvärde på 1.708 miljoner mk. Vid samma tidpunkt var marknadsvärdet på aktierna 1.101 miljoner mk och på andelarna 1.695 miljoner mk. Aktiernas marknadsvärde var 119 miljoner mk (9,75 %) och fondandelarnas marknadsvärde var 13 miljoner mk (0,76 %) lägre än bokföringsvärdet.

Ränteplaceringarna är lån till staten samt placeringar i konvertibla lån och penningmarknadsinstrument. Liksom de privata pensionsfonderna är Statens pensionsfond en slutlig placerare i sina ränteplaceringar och har som avsikt att hålla placeringarna under hela löptiden.

Vid mellanbokslutet den 30.6.2001 var bokföringsvärdet för lånefordringar på staten 9.300 miljoner mk och bokföringsvärdet på placeringar i konvertibla lån och penningmarknadsinstrument 11.099 miljoner mk. Marknadsvärdet på lånefordringarna vid motsvarande tidpunkt var 9.587 miljoner mk och på de konvertibla lånen och penningmarknadsinstrumenten 11.043 miljoner mk. Lånefordringarnas marknadsvärde var 287 miljoner mk (3,09 %) högre än bokföringsvärdet och marknadsvärdet på övriga ränteplaceringar 56 miljoner mk (0,5 %) lägre än bokföringsvärdet.

I begäran om utlåtande har följande redogörelse givits för redovisning av Statens pensionsfonds placeringar i bokslutet.

Enligt 66 § i förordningen om statsbudgeten (600/1997) räknas sådana statligt ägda kultur- och naturarv för vilkas del det primära syftet med det statliga ägandet är att bevara förmögenheten och trygga dess bevarande som nationalförmögenhet. Som anläggningstillgångar räknas föremål, rättigheter och andra nyttigheter som separat kan överlåtas, vars verkningstid som produktionsfaktor sträcker sig över flera än ett finansår. Som omsättningstillgångar räknas nyttigheter som är avsedda att överlåtas eller konsumeras som sådana eller i vidareförädlad form. Till finansieringstillgångarna hör pengar, fordringar samt finansieringsmedel som tillfälligt innehar någon annan form.

I bokföringen redovisas Statens pensionsfonds aktier och fondandelar under kontoklassen Värdepapper som ingår i anläggningstillgångarna i gruppen Anläggningstillgångar och övriga långfristiga placeringar. Det nuvarande redovisningssättet motsvarar inte användningsändamålet för aktierna och fondandelarna i pensionsfonden. Aktierna och fondandelarna i pensionsfonden har anskaffats som sådana långfristiga placeringar som genererar vinst under flera räkenskapsperioder och inte som anläggningstillgångar att användas i fondens prestationsproduktion. Den insamling av pensionsavgifter som pensionsfonden sköter är helt oberoende av placeringarna. De privata pensionsfonderna redovisar sina placeringar i aktier och fondandelar i klassen Placeringar under bestående aktiva. Enligt Statens pensionsfond skulle detta även vara den naturligaste platsen för redovisning av pensionsfondens aktieplaceringar.

Enligt 66 f § i förordningen om statsbudgeten (600/1997) skall inkomster i bokföringen för finansåret upptas som intäkter i bokslutet. Från intäkterna avdras såsom kostnader de utgifter i affärsbokföringen som motsvaras av den prestation som överlåtits, liksom även andra utgifter under finansåret vilka sannolikt inte längre medför motsvarande inkomst samt förlusterna. De övriga utgifterna i affärsbokföringen får aktiveras i enlighet med vad som föreskrivits längre fram i förordningen.

Enligt 66 g § i förordningen om statsbudgeten (600/1997) skall ”anskaffningsutgiften för nationalförmögenhet och anläggningstillgångar aktiveras

och upptas under sin verkningstid som kostnader genom avskrivningar enligt plan. Om andra utgifter med lång verkningstid har aktiverats, skall de avskrivas under sin verkningstid enligt plan.”

I 66 d § i förordningen om statsbudgeten (600/1997) föreskrivs följande om uppskrivning av anläggningstillgångar: ”om det sannolika överlåtelsepriset för ett jord- eller vattenområde, en byggnad, ett värdepapper eller någon annan därmed jämförbar nytthet, som hör till nationalförmögenheten eller anläggningstillgångarna, vid utgången av finansåret är varaktigt väsentligt högre än anskaffningsutgiften, kan i balansräkningen utöver den icke avskrivna delen av anskaffningsutgiften upptas en uppskrivning motsvarande högst skillnaden mellan det sannolika överlåtelsepriset och den icke avskrivna delen av anskaffningsutgiften. Uppskrivningsbeloppet skall upptas som en värderingspost bland passiva. Om en uppskrivning visar sig vara ogrundad skall den återföras.”

Statens bokföringsnämnd har lämnat utlåtande nr 16/1999 om uppskrivning av de börsaktier som ingår i anläggningstillgångarna. I utlåtandet konstaterar man att den värdestegring på aktien som utgör förutsättningen för uppskrivning i allmänhet kan anses vara väsentlig, om det sannolika överlåtelsepriset på aktien är minst 20 procent högre än anskaffningsutgiften. För varaktig värdestegring på aktien förutsätts att det inte på längre sikt är troligt att aktiens sannolika överlåtelsepris kommer att sjunka.

I bokslutet för Statens pensionsfond har aktierna och fondandelarna värderats till sin anskaffningsutgift och inga upp- eller nedskrivningar har gjorts. Under det gångna året har marknadsvärdet på aktierna dock sjunkit betydligt. I statsbokföringen finns inte några utförligare bestämmelser om redovisningsprinciperna för uppskrivningar och återförandet av dem än det som anges i förordningen om statsbudgeten. I kontoplanen för statsbokföringen har dock ett konto för nedskrivningar på placeringar reserverats, dvs. 5198 Avskrivning från konton för placeringar och lånefordringar, där avskrivningarna från placeringar och lånefordringar redovisas samt eventuella nedskrivningar ur klass 13 Värdepapper som ingår i anläggningstillgångarna och övriga långfristiga placeringar.

Oberoende av löptiden på Statens pensionsfonds placeringar i konvertibla lån och penningmarknadsinstrument redovisas dessa i sin helhet bland finansieringstillgångarna.

Enligt 66 § i förordningen om statsbudgeten (600/1997) upptas värdepapper som ingår i finansieringstillgångarna och andra sådana finansieringsmedel till sin anskaffningsutgift eller, om det sannolika överlåtelsepriset på dem på bokslutsdagen är lägre, till detta belopp.

Enligt förordningen om statsbudgeten upptas konvertibla lån och penningmarknadsinstrument som ingår i finansieringstillgångarna till det lägsta värdet. Som anskaffningsutgift används den s.k. periodiserade anskaffningsutgiften, som man får genom att periodisera skillnaden mellan det

nominella värdet på och anskaffningsutgiften för konvertibla lån och penningmarknadsinstrument som ränteintäkter eller en minskning av dessa under löptiden för det konvertibla lånet eller penningmarknadsinstrumentet. Motposten upptas som en ökning eller minskning av anskaffningsutgiften för det konvertibla lånet eller penningmarknadsinstrumentet. Den här s.k. periodiserade anskaffningsutgiften minskas endast med andra nedskrivningar än de som beror på förändringar i räntenivån. I praktiken har inga nedvärderingar redovisats.

Värderingspraxisen ovan följer försäkringsövervakningsverkets anvisningar om redovisning av konvertibla lån och andra liknande penning- och kapitalmarknadsinstrument i balansräkningen.

Enligt Statens pensionsfond ger behandlingen av dess placeringar i bokföringen inte riktiga och tillräckliga uppgifter om Statens pensionsfonds verksamhet då man följer statens nuvarande bokföringsprinciper. Med hänvisning till detta har Statens pensionsfond bitt statens bokföringsnämnd om utlåtande beträffande följande frågor:

1. Borde man grunda en egen förmögenhetsklass för placeringar inom statens kontoplan och balansuppställning, där Statens pensionsfonds placeringar, såväl aktieplaceringar som också ränteplaceringar, kunde redovisas och där värderingsgrunderna skulle följa bokföringslagens värderingsgrunder för värdering av placerad förmögenhet som ingår i bestående aktiva?
2. Om det inte är möjligt att grunda en ny förmögenhetsklass, är det då rätt att redovisa pensionsfondens aktier och fondandelar i klassen Värdepapper som ingår i anläggningstillgångarna under gruppen Anläggningstillgångar och övriga placeringar med lång verkningstid? Är det under rådande bestämmelser möjligt att redovisa de sannolika värdeminskningarna på aktier och fondandelar i bokslutet? Hur skall man gå tillväga om marknadsvärdena ökar i framtiden?
3. Oberoende av löptiden på Statens pensionsfonds placeringar i konvertibla lån och penningmarknadsinstrument redovisas dessa för tillfället i sin helhet bland finansieringstillgångarna. Om det inte är möjligt att grunda en nya förmögenhetsklass, bör i så fall placeringar med en löptid över ett år presenteras i gruppen Anläggningstillgångar och övriga långfristiga placeringar? Kan man vid värderingen av ränteplaceringarna följa nuvarande praxis, det vill säga försäkringsövervakningsverkets anvisning om redovisning av konvertibla lån och andra penning- och kapitalmarknadsinstrument i balansräkningen, oberoende av om löptiden är lång eller kort? Om detta inte är möjligt, hur skall då ränteplaceringarna, både långsiktiga och kortsiktiga, värderas i bokslutet?

Motiveringar till utlåtandet

Enligt förordningen om statsbudgeten (1243/1992) 61 § (600/1997) 2 momentet skall man i bokslutet för de statliga fonderna utanför budgeten till tillämpliga delar

följa bestämmelserna i förordningen, såvida ingenting annat har föreskrivits. Enligt 64 § i förordningen (600/1997) skall intäkts- och kostnadskalkylen samt balansräkningen uppgöras på basis av huvudboken för räkenskapsverkets affärsbokföring. Intäkts- och kostnadskalkylen uppgörs enligt de scheman som finansministeriet bestämmer.

Redovisning av placeringarna i balansräkningen

I 66 § till förordningen om statsbudgeten (600/1997) definieras de förmögenhetsposter som skall redovisas i balansräkningen. Enligt den här definitionen avgör den avsikt för vilken förmögenheten är anskaffad till vilken förmögenhetspost den hör. Förmögenhetsposter som specificerats separat är nationalförmögenhet, anläggningstillgångar, omsättningstillgångar och finansieringstillgångar. I förordningen om statsbudgeten finns inga andra lång- eller kortfristiga placeringar definierade.

Finansministeriet har 28.8.1997 meddelat en föreskrift (TM9703) om schemat för räkenskapsverkets intäkts- och kostnadskalkyl, balansräkning samt budgetens utfallskalkyl. Enligt den föreskrift som gäller balansräkningen skall övriga placeringar redovisas i två punkter: i undergruppen Värdepapper som ingår i anläggningstillgångarna och övriga långfristiga placeringar till kontogruppen Anläggningstillgångar och övriga långfristiga placeringar samt i Värdepapper som ingår i finansieringstillgångarna och övriga kortfristiga placeringar i kontogruppen Omsättnings- och finansieringstillgångar.

Avsikten med övriga långfristiga placeringar är att placeraren skall få inkomster från dem genom löpande dividend- och ränteinkomster eller andra dylika inkomster samt genom vinster i samband med överlåtelse av placeringarna. De långfristiga placeringar som Statens pensionsfond gör i aktier och fondandelar samt konvertibla lån och övriga penningmarknadsinstrument hör till den här typen av placeringar.

Enligt definitionen av förmögenhetsposter i 66 § i förordningen om statsbudgeten hör övriga kortfristiga placeringar till finansieringstillgångarna som fordringar eller som finansieringsmedel som tillfälligt har någon annan form. Statens pensionsfonds placeringar i konvertibla lån och övriga penningmarknadsinstrument hör till övriga kortfristiga placeringar, om pensionsfonden har för avsikt att använda dem för finansiering av sin verksamhet inom en nära framtid. Däremot hör placeringar i konvertibla lån och penningmarknadsinstrument som gjorts på lång sikt eller varaktigt inte till de kortfristiga placeringarna utan till övriga långfristiga placeringar.

Enligt bilaga 1 till föreskriften om konton i Statskontorets bokföring (10/03/1998) finns det en kontoklass 136 Övriga långfristiga placeringar i mark under gruppen Värdepapper som ingår i anläggningstillgångarna och övriga långfristiga placeringar. Bland de konton som ingår i den här kontoklassen är det främst konto 1360 Övriga långfristiga placeringar i mark som lämpar sig för bokföring av de långfristiga placeringar som Statens pensionsfond gör i aktier och fondandelar.

För bokföring av de långfristiga placeringar i konvertibla lån som Statens pensionsfond gör lämpar sig främst i kontogruppen Anläggningstillgångar och övriga långfristiga placeringar de konton 1350 och 1380 i kontoklasserna 135 Inköp av konvertibla lån i mark och 138 Inköp av konvertibla lån i valuta som bär samma namn.

I balansschemat för räkenskapsverken i Finansministeriets föreskrift (TM9703) finns ingen separat grupp för placeringsförmögenhet. Statens pensionsfond kan inte avvika från föreskriften om balansschema så att pensionsfondens långfristiga placeringar upptas som en egen undergrupp till gruppen Anläggningstillgångar och övriga långfristiga placeringar.

Värdering och periodisering av placeringar i bokslutet

Enligt 66 f § i förordningen om statsbudgeten (600/1997) skall finansårets inkomster i affärsbokföringen redovisas som intäkt i bokslutet. Från intäkterna avdras som kostnad de utgifter i affärsbokföringen, för vilka en prestation har överlåtits, liksom de utgifter för finansåret som sannolikt inte längre medför motsvarande inkomst samt förluster. Övriga utgifter i affärsbokföringen får aktiveras på det sätt som föreskrivs längre fram i förordningen.

Enligt 66 g § i förordningen om statsbudgeten (600/1997) skall anskaffningsutgiften för nationalförmögenhet och anläggningstillgångar aktiveras och under sin verkningstid upptas som kostnader genom avskrivningar enligt plan. Om övriga långfristiga utgifter har aktiverats, skall de avskrivas enligt plan under sin verkningstid. I förordningen om statsbudgeten finns inga särskilda bestämmelser om periodisering av övriga långfristiga placeringar.

Statskontoret har den 27.1.1998 meddelat en föreskrift (2/03/1998) om uppställning av en avskrivningsplan och redovisning av avskrivningar i affärsbokföringen. Enligt föreskriften har värdepapper som ingår i anläggningstillgångarna och övriga långfristiga placeringar ingen avskrivningstid. Det här betyder att inga avskrivningar enligt plan görs på anskaffningsutgiften för aktier och andelar samt konvertibla lån som ingår i övriga långfristiga placeringar. Också för dessa skall anskaffningsutgiften dock redovisas som kostnad, om det inte längre är sannolikt att man får en prestation som motsvarar denna. Om till exempel resultatförväntningarna för aktier som ingår i de långfristiga placeringarna varaktigt är lägre än den anskaffningsutgift för aktierna som upptagits i bokföringen och såvida den här skillnaden kan anses vara väsentlig, skall anskaffningsutgiften för aktierna för den del som saknar resultatförväntningar redovisas som kostnad. Man kan i allmänhet anse att resultatförväntningarna på det sannolika överlåtelsepriset för aktier sjunkit väsentligt, om det sannolika överlåtelsepriset på dem är minst 20 procent lägre än anskaffningsutgiften för dem. Varaktigt lägre resultatförväntningar förutsätter att det inte på längre sikt är uppenbart att det sannolika överlåtelsepriset på aktierna skall stiga minst till nivån för anskaffningsutgiften.

Enligt bokföringslagens (1336/1997) 5 kapitel 13 § skall, om den sannolika framtida inkomsten från en tillgång eller investering som hör till bestående aktiva varaktigt är mindre än den ännu oavskrivna anskaffningsutgiften, skillnaden

kostnadsföras som en nedskrivning. Vidare skall enligt 16 §, om en kostnadsföring som har gjorts beträffande balansräkningens bestående aktiva enligt 13 § visar sig vara obefogad senast vid utgången av räkenskapsperioden, denna tas upp som en rättelse av konstnadsföringen. I förordningen om statsbudgeten finns inte något motsvarande krav på s.k. återföring av nedskrivning. Vid avsaknad av en specifik föreskrift kan man inte anse det vara god bokföringssed att göra en sådan rättelse i statsbokföringen.

Enligt 66 d § i förordningen om statsbudgeten (600/1997) kan, om det sannolika överlåtelsepriset för ett jord- eller vattenområde, en byggnad, ett värdepapper eller någon annan därmed jämförbar nyttighet, som hör till nationalförmögenheten eller anläggningstillgångarna, vid utgången av finansåret är varaktigt väsentligt högre än anskaffningsutgiften, i balansräkningen utöver den icke avskrivna delen av anskaffningsutgiften upptas en uppskrivning motsvarande högst skillnaden mellan det sannolika överlåtelsepriset och den icke avskrivna delen av anskaffningsutgiften. Uppskrivningsbeloppet skall upptas som en värderingspost bland passiva. Om en uppskrivning visar sig vara ogrundad skall den återföras.

Såvida förutsättningarna i 66 d § i förordningen om statsbudgeten i övrigt uppfylls kan man göra uppskrivningar inte enbart på värdepapper som ingår i anläggningstillgångarna utan också på värdepapper som ingår i övriga långfristiga placeringar. Därmed är det möjligt att göra uppskrivningar också på sådana aktier, vars anskaffningsutgift har redovisats som nedskrivning och vars sannolika överlåtelsepris i slutet av finansåret är varaktigt väsentligt högre än den ursprungliga anskaffningsutgiften.

Enligt 66 § i förordningen om statsbudgeten skall värdepapper som ingår i finansieringstillgångarna och övriga sådana finansieringsmedel upptas till sin anskaffningsutgift i bokslutet, eller om det sannolika överlåtelsepriset på dem på bokslutsdagen är lägre än detta, till det lägre värdet. Om Statens pensionsfond har placeringar i konvertibla lån eller andra penningmarknadsinstrument som ingår i finansieringstillgångarna, skall de här placeringarna upptas i balansräkningen enligt föreskriften ovan.

Anskaffningsutgiften för konvertibla lån och andra motsvarande placeringar i penningmarknadsinstrument kan vara högre eller lägre än det nominella värdet på dem. Om till exempel konvertibler har köpts till ett pris som överskrider det nominella värdet på dem, därför att den nominella räntan på dem är högre än marknadsräntan, periodiserar man följaktligen skillnaden mellan anskaffningsutgiften och det nominella värdet på konvertibler som en korrektivpost till de ränteintäkter som erhålls under lånetiden. Om däremot de konvertibla lånen har köpts till en anskaffningsutgift som underskrider den nominella räntan därför att den nominella räntan på dem är lägre än marknadsräntan eller för att lånet är räntefritt, redovisas skillnaden mellan det nominella värdet och anskaffningsutgiften följaktligen som en ränteintäkt under lånetiden. I balansräkningen upptas de konvertibla lånen som huvudregel till sin anskaffningsutgift, och den andel av skillnaden ovan som motsvarar den upplupna lånetiden redovisas som resultatreglering. Med beaktande av

väsentlighetsprincipen kan den sistnämnda posten även sammanslås med balansvärdet på konvertiblerna.

Riktiga och tillräckliga uppgifter i bokslutet

Enligt 63 § 1 momentet i förordningen om statsbudgeten (600/1997) skall bokslutet för räkenskapsverk och statliga fonder utanför budgeten ge riktiga och tillräckliga uppgifter om verkets eller fondens ekonomi och om det resultat som verksamheten givit. Tredje momentet i samma paragraf föreskriver följande om innehållet i bokslutet: ”Bokslutet för statliga fonder utanför budgeten består av fondens bokslutskalkyler, dvs. intäkts- och kostnadskalkylen och balansräkningen, samt uppgifterna i bilagor till dem och verksamhetsberättelse.” Om det inte är möjligt att ge riktiga och tillräckliga uppgifter om Statens pensionsfonds ekonomi och det resultat som verksamheten givit i intäkts- och kostnadskalkylen, balansräkningen eller verksamhetsberättelsen för den del som gäller fondens placeringar i aktier och fondandelar samt konvertibla lån och övriga penningmarknadsinstrument, skall fonden komplettera sitt bokslut med nödvändiga bilageuppgifter så att ovan nämnda krav uppfylls.

Statens bokföringsnämnds utlåtande

Redovisning av placeringarna i balansräkningen

De långfristiga placeringar som Statens pensionsfond gör i aktier och fondandelar samt konvertibla lån och övriga penningmarknadsinstrument, med vilka målet är att placeraren skall få inkomster, redovisas i balansräkningen i kontogruppen Anläggningstillgångar och övriga långfristiga placeringar i undergruppen Värdepapper som ingår i anläggningstillgångarna och övriga långfristiga placeringar. Av kontona i den sistnämnda gruppen lämpar sig främst konto 1360 Övriga långfristiga placeringar i mark i kontoklass 136 Övriga långfristiga placeringar i mark, för de långfristiga placeringar som Statens pensionsfond gjort i aktier och fondandelar. Av kontona lämpar sig främst kontona 1350 och 1380 med samma namn som de kontoklasser de hör till, det vill säga 135 Inköp av konvertibla lån i mark och 138 Inköp av konvertibla lån i valuta, för de långfristiga placeringar som Statens pensionsfond gjort i konvertibla lån.

Statens pensionsfond kan inte avvika från föreskriften om balansuppställningen så att man redovisar dessa i en separat undergrupp till gruppen Anläggningstillgångar och övriga långfristiga placeringar i balansräkningen.

Värdering och periodisering av placeringarna i bokslutet

Anskaffningsutgiften för de placeringar som Statens pensionsfond gjort i aktier och fondandelar samt konvertibla lån och övriga penningmarknadsinstrument aktiveras i balansräkningen. Om inkomstförväntningarna för dessa på ett varaktigt sätt är lägre än anskaffningsutgiften i bokföringen och den här skillnaden kan

anses vara väsentlig, skall man dock som kostnad avdra den delen av anskaffningsutgiften. Man brukar i allmänhet anse de försämrade inkomstförväntningarna på det sannolika överlåtelsepriset på långfristiga placeringar vara väsentligt om det sannolika överlåtelsepriset är minst 20 procent lägre än anskaffningsutgiften. Med varaktigt lägre inkomstförväntningar avses att det inte på längre sikt kan skönjas en uppgång i det sannolika överlåtelsepriset minst till nivån på anskaffningsutgiften.

I statens bokföring är det mot god bokföringssed att återföra en s.k. nedskrivning på anskaffningsutgiften på långfristiga placeringar.

Om det sannolika överlåtelsepriset i utgången av finansåret på ett varaktigt sätt är väsentligt högre än anskaffningsutgiften kan man förutom på de värdepapper som ingår i anläggningstillgångarna också göra uppskrivningar på värdepapper som ingår i de övriga långfristiga placeringarna. Under förutsättningarna ovan är det till exempel möjligt att göra en uppskrivning på sådana aktier som ingår i övriga långfristiga placeringar, vars anskaffningsutgift redovisats som kostnad genom nedskrivning.

Om Statens pensionsfond har placeringar i konvertibla lån eller andra penningmarknadsinstrument som ingår i finansieringstillgångarna, skall dessa placeringar upptas i balansräkningen till sin anskaffningsutgift eller, om det sannolika överlåtelsepriset på dem är lägre än anskaffningsutgiften, till detta belopp.

Om konvertibla lån eller andra motsvarande penningmarknadsinstrument har anskaffats till ett anskaffningsvärde som överskrider deras nominella värde därför att den nominella räntan på dem är högre än marknadsräntan, skall skillnaden mellan anskaffningsutgiften och det nominella värdet periodiseras som en korrektivpost till de ränteintäkter som inflyter under lånetiden för det konvertibla lånet. Om konvertibla lån eller andra motsvarande penningmarknadsinstrument har anskaffats till ett anskaffningsvärde som underskrider det nominella värdet på dem, därför att den nominella räntan på dem är lägre än marknadsräntan eller lånet är räntefritt, skall skillnaden mellan det nominella värdet och anskaffningsvärdet redovisas som en ränteinkomst över den resterande lånetiden. I balansräkningen upptas de konvertibla lånen enligt huvudregeln till sin anskaffningsutgift och den andel som motsvarar den upplupna lånetiden av skillnaden ovan skall redovisas som aktiv resultatreglering. Med beaktande av väsentlighetsprincipen kan den sistnämnda posten även redovisas sammanslagen med balansvärdet på de konvertibla lånen i balansräkningen.

Riktiga och tillräckliga uppgifter i bokslutet

Om det inte är möjligt att ge riktiga och tillräckliga uppgifter om Statens pensionsfonds ekonomi och det resultat som verksamheten givit i intäcks- och kostnadskalkylen, balansräkningen eller verksamhetsberättelsen för den del som gäller fondens placeringar i aktier och fondandelar samt konvertibla lån och övriga penningmarknadsinstrument, skall fonden komplettera sitt bokslut med nödvändiga bilageuppgifter så att ovan nämnda krav uppfylls.

Ordförande

Eero Prepula

Sekreterare

Pirjo Rautio